

Foredrag i Oslo Militære Samfund

mandag 22. mars 2010

Ved

**Hilde Henriksen Waage,
Professor ved Universitetet i Oslo:**

Foto: Kjell Huslid, OMS

Hvorfor er det ingen fred mellom Israel og palestinerne?

Hvilken rolle spiller USA?

Konfliktene i Midtøsten dominerer nyhetsbildet. Dag ut og dag inn ruller bilder av terroraksjoner, voldsomme demonstrasjoner, raseri, krig og okkupasjon ut fra våre TV-skjermene. Det vil liksom ingen ende ta. Mange orker ikke lenger å forholde seg til, langt mindre ta inn over seg og forstå hva alt dette bråket handler om.

En del av den regionen og dette konfliktbildet er konflikten mellom Israel og palestinerne.

Her i Vesten, og her i Norge, liker vi godt å holde fast på eventyrfortellingene og mytene om situasjonen i Midtøsten. Da det gjelder konflikten mellom Israel og palestinerne, later vi stadig som om det finnes en fredsprosess, som ikke finnes. Vi later også som om det finnes en norsk rolle, som heller ikke finnes. Jeg vet knapt om noe internasjonalt spørsmål som tåkelegges så mye som nettopp konflikten mellom Israel og palestinerne. Jeg vet knapt om

noe spørsmål hvor det fremdeles er så stor kunnskapsløshet om faktiske historiske forhold. Ikke minst gjelder dette framstillingen av og årsaksforklaringene på hvorfor det fremdeles ikke er noen fred mellom Israel og palestinerne.

Konflikten mellom Israel og palestinerne fortsetter å bli tåkelaagt så mye at de fleste tror på dette bedraget, disse helt feilaktige framstillingene, også i dag. Jeg bare spør: Hvilken fredsprosess? Hvilken norsk rolle? Hvilken palestinsk stat - som i følge fredsplanen det såkalte "Veikartet for fred" skulle ha foreligget fiks ferdig i 2005, som i følge USAs forrige president George Bush skulle ha foreligget omtrent hvert eneste år fra 2005 og til 2008 og som USAs nåværende president også gikk friskt ut og lovte skulle opprettes. Etter ett år som president har tonene fra en skuffet og desillusjonert president Obama fått en helt annen låt. Hvilke positive resultater har det kommet ut av alt dette fredsprosess-snakket i de siste 17 år? Ingen. Bortsett fra at alt har blitt mye verre.

Hvordan har denne såkalte fredsprosessen blitt drevet fram av USA i de siste årene? La meg komme med et eksempel: I forkant av Annapolis-konferansen i desember 2007 reiste den daværende utenriksminister Condolizza Rice og forsvarsminister Gates (juli 2007) rundt i Midtøsten og delte ut 400 millioner kroner i ekstra våpenstøtte til sine venner i Midtøsten – Israel, og de såkalte moderate arabiske landene – Egypt, Saudi-Arabia og Golfstatene. Mitt spørsmål er: Hvilke virkemidler skal USA bruke til å få Israel til å godta de kompromisser de ikke vil etter at amerikanerne først har gitt Israel masse våpen som israelerne vil ha? Det finnes ingen slike virkemidler. Det finnes heller ingen fredsprosess. Israels tidligere forsvarsminister Moshe Dayan oppsummerte statsminister Golda Meir forhold til USA på denne måten: "USA gir oss våpen, penger og råd. Vi tar imot våpnene, vi tar imot pengene, og vi overser rådene".

Et poeng til: I denne såkalte fredsprosessen snakker vi om "partene", det verste ordet jeg vet om. Hvem er "partene"? Det høres jo nesten ut som vi snakker om representanter for to stater. Den ene parten er staten Israel. Hvem er Israels motpart? Palestinerne, under ledelse av den såkalte presidenten Mahmoud Abbas. Det høres ut som om han er president i en stat. Det finnes ingen palestinsk stat. Palestinernes såkalte president er i beste fall en leder, som ikke lenger er valgt og som har sitter flere år på overtid, for halvparten av et okkupert folk med støtte fra en liten del av den ene halvparten. Hamas, som i utgangspunktet er demokratisk valgt med et overveldende flertall av palestinerne både på Vestbredden og i Gaza, styrer den andre halvparten. Men Hamas er det ingen som vil snakke med, er av USA og andre vestlige land ansett for å være en terroristorganisasjon og er politisk og økonomisk boikottet av alle.

Jeg skal på slutten av mitt foredrag komme tilbake til hvorfor det ikke er noen fred og hva som må gjøres for å få til en løsning. Men hva mener så jeg at konflikten mellom Israel og palestinerne handler om? Hvilke spørsmål er det jeg mener MÅ løses for å få til noen fred?

Konflikten handler om det samme i dag som det den har gjort i nærmere 60 år: De kjernes spørsmål som konflikten mellom Israel og palestinerne handler om er:

- **En sterk israelsk stat** (ikke noe mirakel, selv om vi befinder oss i miraklenes del av verden, men verdens femte sterkeste militærmakt alliert med verdens eneste supermakt USA)
- **En palestinsk stat som døde under fødselen** (og som aldri siden har) eller kommer til å gjenoppstå fra de døde. Jeg må her få legge til at president George Bush må ha fulgt usedvanlig dårlig med i historietimen på skolen. Han hevdet i i april 2002 at det var han som for første gang hadde fått FN til å vedta visjonen om en framtidig palestinsk stat. For noe tull. FN vedtok i 1947 med totredjedels flertall å opprette to stater, en israelsk og en palestinsk)
- **De okkuperte områdene** (Vestbredden, Gaza, Jerusalem og Golanhøydene) skal Israel bare beholde dem?

- **Palestinerne og de palestinske flyktingenes rett til å vende tilbake** til sine hjem, nå i Israel, hva skal gjøres med dem? Jeg vil bare for ordens skyld minne om at det så langt fra er noe hjertelig og vennskapelig forhold mellom palestinerne og de arabiske landene. De arabiske landene bare bruker palestinerne til sine formål, når det passer.
- **De jødiske bosetterne**

Disse spørsmål Må løses for å få til noen levedyktig fred.

Jeg skal dvele litt ved de jødiske bosetningene i de okkuperte områdene og hvordan de bidrar til å hindre fred og forsoning i Midtøsten. I dag bor det ca. 250 000 jødiske bosettere, spredt utover hele Vestbredden. Det bor ca. 250 000 i Jerusalem, altså rundt 500 000 til sammen. Et kart over Vestbredden ser ut som en salamipølse, eller kanskje snarere en danskepølse, hvor bosettingen er fettklumpene i salamipølsa, med veier i mellom, kun for jøder. Palestinerne bør på det rød kjøttet i salamien, der president Bush og president Obama mener at denne sammenhengende palestinske staten skal komme. Ingen av dem har noen reist rundt på Vestbredden.

Etter Seksdagerskrigen i 1967 oppfordret Israel til massiv bygging av bosettinger, og ikke bare i de områdene som var militært og strategisk viktig for Israel, men spredt ut over hele Vestbredden. Det ville være å skape fakta på bakken og gjøre et kompromiss om land umulig å oppnå. "Det jødiske folk har en uangripelig, evig og historisk rett til Israel, arver fra deres forfedre". Israel var nærmest forpliktet til å bygge bosettinger, hevdet statsminister Menachem Begin i Likud-partiets første regjeringserklæring i 1977.

Da den andre store Likud-hauken Yitzhak Shamir gikk av som statsminister i 1992, uttalte han at "det gjorde han vondt at han ikke i de neste fire år kunne ekspandere de jødiske bosettingene i Judea og Samaria": "Jeg ville ha fortsatt forhandlinger om palestinsk selvstyre i ti år og samtidig fått inn en halv million jøder i Judea og Samaria," uttalte Shamir. "Vi må utnytte tida. Dette må være den historiske retningen. Hvis vi må droppe denne basisen, vil det ikke være noe annet som kan hindre en palestinsk stat."

Dette var Shamirs problem. Han ville ha landet, men han vet ikke hva han skal gjøre med menneskene som bodde der, palestinerne. Hva var Ariel Sharons problem, den tredje store hauken innenfor Likud-partiet, som har styrt Israel fra 2001 til hjerneblødning rammet ham i januar 2006?

Sharon har historisk sett hatt problemer men moderate palestinske ledere. De var det verste Sharon visste. Det var det moderate, og ikke det ekstreme, som var hans fremste fiende. I 1982, da PLO og Arafat viste tegn til moderasjon, var Sharons svar invasjon av Libanon. Hans mål var å ødelegge PLO som en militær og politisk styrke, ødelegge ryggraden til den palestinske nasjonalismen, samt å absorbere Vestbredden som et ledd i hans og Likuds planer om et Stor-Israel. Det hele endte med katastrofe og Sharon måtte gå av som forsvarsminister. Han fortsatt imidlertid i regjeringen.

Som Israels statsminister fra 2001 ønsket ikke Ariel Sharon å delta i noen fredsprosess med en palestinsk partner. Han ønsket å erstatte den med ensidige israelske beslutninger. Han utarbeidet derfor en egen, alternativ plan for å hankses med konflikten: Gaza-planen.

I august 2005 trakk Israel seg militært ut fra Gaza og fjernet ca. 7000 jødiske bosettere. Men dette betydde slett ingen slutt på den israelske okkupasjonen. Israel fortsatte å ha full kontroll over alle grenser, Israel hadde full kontroll over luftterritoriet over Gaza. Israel kontrollerte Middelhavet utenfor. Egypt hadde full kontroll med sin grense og sørget for at palestinerne ikke kom inn i Egypt. Gaza, alt da et samfunn på randen av sammenbrudd,

ble gjort om til Midtøsten største fengsel. De 1,5 millionene statsløse palestinerne som bor der, verdens tettest befolkede område, kom verken ut eller inn. Israel tok et definitivt strupetak på den fra før ødelagte palestinske økonomien. Den eneste forskjellen fra tidligere var at den israelske hæren fra 2005 omringet palestinerne i stedet for å stå midt iblant dem.

Gaza-planen var noe som Israel har bestemt seg for å gjøre på egenhånd, uten at dette var noe resultat av forhandlinger med palestinerne. Daværende statsminister Ariel Sharon høstet stor ros for dette internasjonalt, ikke minst fra USAs president Bush som virkelig betraktet Sharon som sin viktigste partner for fred. Sharon måtte tåle masse kritikk fra sterke krefter i sitt eget Likud-parti og ikke minst, fra den ekstreme militante høyresiden og bosetterbevegelsen i Israel, vanligvis Sharons beste venner. Men hvorfor gjorde Sharon dette? Fordi han var blitt forvandlet til en fredsdue med dårlig samvittighet for all urett som var begått mot palestinerne? Fordi han ikke lenger ville kontrollere palestinerne, som han selv uttrykte det?

Israel hadde helt andre mål med Gaza-planen. Den frøs nemlig hele den såkalte fredsprosessen. Dette har da også en av Sharons nærmeste rådgiver (Dov Weissglass) innrømmet var noe av det viktigste med Gaza-planen (8. oktober 2004). Israel slapp nemlig med dette unna det berømte, eller for mange israelere, marerittaktige forhandlingsbordet. Hvis du ikke har noe å gi, da er det lurt ikke å sitte ved noe forhandlingsbord. Med Israels ensidige Gaza-beslutning ble det ingen fredsprosess, det ble ingen politisk prosess med palestinerne, det ble ingen prosess som hadde som mål å opprette noen palestinsk stat. Israel kunne beholde og befeste kontrollen over den langt viktigere Vestbredden, de jødiske bosetterne og Jerusalem.

Israel hindret med dette en diskusjon om alle de vanskelige spørsmål som måtte løses, palestinske flyktninger inkludert. Den israelske statsministeren lyktes også å sikre amerikansk støtte til en politikk som innebar amerikanske garantier for utvidede israelske grenser og bosetting av de palestinske flyktningene utenfor Israel. De israelske aksjonene helt fra 2000, muren, Gaza-planen, alle disse handlingene, hadde altså et langt større mål. Aksjonene skulle stoppe marsjen mot palestinsk selvstyre, mot palestinsk uavhengighet og til slutt hindre opprettelsen av en palestinsk stat. Det lå også en gammel Likud-plan bak: Et Stor-Israel fra Jordan-elven til Middelhavet. Det handler altså i dag fremdeles om land, men hva skal Israel gjøre med menneskene som bor der? Spørsmålet er stadig like uløst.

Det er dette spørsmålet som må løses. Det spiller liten rolle om det er Fatah eller Hamas som styrer de palestinske områdene. I januar 2006 vant Hamas en overveldende seier ved det palestinske valget. Valgresultatet kom som en overraskelse på alle, Hamas inkludert. Det var Vesten som hadde presset palestinerne til å gjennomføre dette valget, med EU som observatør. Stikk i strid med det som hadde vært intensjonen, sto Vesten nå med en president de selv ville ha, men som de hadde svekket makten til, og en statsminister, som de ikke ville ha, men som de selv, i sin tid, hadde styrket makten til. Og Hamas vant ikke valget fordi palestinerne har tørnet islamister hele gjengen. Det var Hamas sitt løfte om politiske og økonomiske reformer som gjorde at de vant. Men ved å øke presset på den nyvalgte Hamas regjeringen ville Israel sørge for – og klarte å sørge for – at Hamas ikke ville klare å innfri noe valgløfte. Og det førte igjen til misnøye, uro og kaos.

Israelske myndigheter stanset alle regelmessige utbetalinger til den palestinske selvstyremyndigheten (rundt 50–60 millioner dollar per måned) fra skatter og avgifter samlet inn av Israel. Kvartetten – USA, EU, FN og Russland - fulgte opp, med Norge på slep, og kunngjorde at de ville bryte alle forbindelser med Hamas-regjeringen og stanse alle direkte og indirekte subsidier til de palestinske myndighetene. For amerikanerne var dette ikke nok. De vedtok i tillegg at enhver bank som fortsatte å samarbeide med de

palestinske myndighetene, og/eller sørget for pengeoverføringer til dem, ville bli svartelistet. Straffetiltakene som Vesten vedtok som en reaksjon på Hamas sitt brakvalg i januar 2006, skulle ifølge en israelsk regjeringstalsmann bidra til at en palestinsk slankekur. Palestinerne skulle "gå ned i vekt, men ikke så mye at de dør". Så vil de nok komme på bedre tanker.

Konsekvensene av verdenssamfunnets økonomiske og politiske sanksjoner var overveldende. For tusener av palestinere, som i en årrekke hadde mottatt sine lønnslipper fra selvstyremyndighetene, uteble lønningsposen da pengestrømmen utenfra stanset opp. Spenningen i befolkningen økte, og en stadig tydeligere polarisering av det palestinske samfunnet fant sted. Fatah- og Hamas-sympatisører barket sammen i voldsomme og blodige gatekamper. Sommeren 2007, etter nye, harde gatekamper mellom Hamas og Fatah på Gazastripen, flyktet Fatahs øverste sikkerhetsledere fra Gaza til Vestbredden. Hamas overtok kontrollen på Gazastripen.

Fra 2007 har palestinerne blitt et dypt splittet folk. Det må nå minst en egen fredsprosess til for å få palestinere til å bli venner med palestinere. De to atskilte områdene var styrt av to "regjeringer", én Hamas-regjering som styrer Gaza-stripen, og en Fatah-regjering på Vestbredden, som Vesten og Israel øyeblikkelig normaliserte forholdet sitt til og, ikke minst, ga masse penger til. I desember 2008 angrep Israel Gaza, ifølge Israel som svar på Kassam-raketter avfyrt mot Israel fra Gazastripen. Et utbombet, isolert, ikke gjenoppbygget, fattig Gaza, totalt uten fremtidshåp, er det resultatet vi fremdeles står overfor den dag i dag.

Israel har langt på vei oppnådd alle sine politiske og militære mål. Israels mer langsiktige politikk har også båret frukter. Palestinerne er på alle mulige måter et splittet folk – geografisk, politisk, økonomisk, sosialt. Verdenssamfunnet hjelper dessuten Israel med å betale for den israelske okkupasjonen ved å gi store mengder med bistand til vestens yndinger på vestbredden, Fatah og den amerikansk-utdannede statsminister Fayyad. Det finnes ikke lenger noen palestinsk "partner", og det finnes ikke lenger noen "fredsprosess". Israel kan etter Gaza-krigen (var over i januar 2009) virkelig trekke på skuldrene og si: "Hvem skal vi snakke med her? Palestinerne klarer ikke en gang å holde orden i egne rekker". Ut av ruinene på Gaza-stripen ser vi et fragmentert samfunn, på randen av sammenbrudd. Hamas styrer, holder ro og orden internt, men er betydelig svekket. Klaner, familier, bander – som alle sverger hevn over Israel – råder grunnen og slikker sine sår før de igjen vil gjenoppta kampen mot Israel. Ingen moderate røster finnes. På Vestbredden fortsetter den Fatah-dominerte, ikke-valgte regjeringen og den heller ikke lenger valgte presidenten å snakke med Vesten, og få penger fra Vesten. Heller ikke på Vestbredden finnes det noen fredspartner som kan delta i noen fredsprosess, med støtte og legitimitet fra sitt eget folk.

Og i Israel vant den fjerde store Likud-hauken det israelske valget i 2009: Benjamin Nethanyahu er statsminister, og med seg i en sin regjeringskoalisjon har en rekke enda mer høyreorienterte, militaristiske partier, blant annet med den russisk-fødte, ytterliggående Avigdor Lieberman som utenriksminister. Det er ingen fred i sikte. Hvordan kan dette løses? Den eneste kandidat som kan hjelpe er USA. Spørsmålet er ikke hva USA kan gjøre, men hva USA vil gjøre.

USA

Hvorfor er USAs rolle så sentral? Kan USA skape fred? Eller kanskje snarere, vil USA skape fred mellom Israel og palestinerne?

I mer enn 50 år har amerikanerne stått bak de fleste meklingsforsøkene i Midtøsten. Tradisjonelt har USA hatt flere grunner til å drive fredsmekling i Midtøsten. USA har viktige militære og økonomiske interesser i regionen, og oljeinteressene er betydelige.

Historisk har USAs meklingsframstøt også vært viktige av innenrikspolitiske årsaker. USAs forhold til Israel er noe langt mer enn et utenrikspolitisk spørsmål. For et flertall av amerikanerne er Israel et demokratisk fyrtårn i et stadig mørkere, farligere muslimsk-arabisk hav. Dette gjelder ikke minst for den store, kristne, konservative middelklassen i USA. Den israelske lobbyen i USA har også stor innflytelse på amerikansk innenrikspolitikk så vel som utenrikspolitikk. Under den kalde krigen ble Israel en viktig alliert og Midtøsten en viktig region i konflikten med Sovjetunionen. Av alle disse grunner er USAs forhold til Israel et usedvanlig viktig spørsmål. Enhver amerikansk administrasjon må trå uhyre varsomt for ikke å legge seg ut med viktige og mektige innenrikspolitiske grupper. Derfor trår også amerikanske presidenter uhyre varsomt i sine forsøk på å finne en løsning. **Fraværet av vilje til å gjøre noe som helst for legge press på den nære alliert Israel er det mest slående trekk ved amerikansk Midtøsten-diplomati.**

Derfor har amerikansk diplomati i Midtøsten også vært mislykket i mer enn 60 år. USA har de store musklene som trenges til å øve press på Israel, men USA har ingen vilje til å bruke dem. Det er nemlig ikke slik at det ikke er mulig å løse konflikten mellom Israel og palestinerne, det finnes bare ingen vilje til å løse den. Men det finnes to unntak, to eksempler på amerikanske presidenter som har vært villige til å øve press på Israel for å få på plass fredelige løsninger. Og da skal jeg love dere at vi har fått en annen dans i Midtøsten:

Det første bruddet med USAs ja-vi-elsker-Israel-linje kom med president Eisenhower og utenriksminister John Foster Dulles i 1953. De syntes at president Truman hadde behandlet Israel med silkehansker, "gone overboard in favour of Israel", som de uttrykte det. De mente at dette ikke tjente amerikanske interesser og at den amerikanske politikken derfor måtte legges om. Eisenhower og Dulles hadde fått nok av israelsk egenrådighet etter at israelerne først hadde flyttet sin hovedstad (1949) og deretter også hadde flyttet sitt utenriksdepartement til Jerusalem sommeren 1952, til tross for sterke protester fra USA. Amerikanerne hadde bestemt seg for å være tøffere mot israelerne neste gang de ikke rettet seg etter amerikanske anmodninger.

Da Israel nektet å innstille arbeidet med Jordan-elven, stanset Dulles og Eisenhower all økonomisk hjelp til den nye jødiske staten 19. oktober 1953. Måneden før (september 1953) hadde nemlig Israel satt i gang å grave en kanal i nord. Israelerne ønsket å utnytte fallhøyden og vannkraften i Jordan-elven. Jordan-elven rant hovedsakelig gjennom den demilitariserte sonen og markerte grensen mellom Israel og Syria. Ved en endring av løpet ville elven stort sett renne igjennom områder kontrollert av Israel. Israel nektet å stanse arbeidet.

I tillegg hadde Israel i 1953 fått ny generalstabsjef, Moshe Dayan, hovedarkitekten bak Israels nye militære doktrine: Araberstatene måtte forstå at de ikke hadde noe å vinne på å overfalle den jødiske staten. Israel måtte ha militær kapasitet til å slå tilbake en hver kombinasjon av de arabiske stater, understreket Dayan, **samt vilje til å bruke sin militære overlegenhet.** Politikken ble satt ut i livet 15. oktober 1953. Om natten, under ledelse av den 25-år gamle Ariel Sharon, en i ettertid ikke ukjent israelsk statsråd og statsminister, angrep den nyopprettede israelske Enhet 101 den jordanske grenselandsbyen Qibya. Etter en skuddveksling, som skapte panikk blant landsbybeboerne, sprengte kommandostyrken under Sharons ledelse hus for hus. 66 landsbybeboere ble drept, tre fjerdedeler av dem kvinner og barn. Aksjonen var godkjent av statsminister David Ben-Gurion. Fire dager senere innstilte USA all økonomisk hjelp til Israel.

Israelerne var rystet over at USA kunne finne på å gjøre noe slikt, vant som de hadde vært til Truman-administrasjonens silkebehandling. Tross henstillinger fra den israelske regjeringen og press fra den mektige Israel-lobbyen i USA, ga ikke den amerikanske presidenten og utenriksministeren etter. Hjelpen ble stanset i over en måned. 29. oktober 1953 ble pengekranene

åpnet igjen. Dagen før hadde Israel gitt etter for presset og stanset prosjektet om å endre løpet til Jordan-elven.

I januar 1989 tok George Bush senior tok over som president. Bush-administrasjonen, og ikke minst utenriksminister James Baker, viste ny giv og ny kraft i forhold til den fastlåste Midtøsten-konflikten. Israelerne og palestinerne ble fortalt i klartekst at hvis fred skulle oppnås, så måtte ambisjonene begrenses. Til israelernes store overraskelse var de amerikanske silkehanskene på vei ut. Baker ga klar beskjed om at Israel måtte oppgi sine drømmer om et "Stor-Israel" fra Jordan-elven til Middelhavet. Slike planer hadde ikke lenger amerikansk støtte.

Madrid-konferansen var USAs viktige initiativ for å forhandle fred i det turbulente Midtøsten. Etter Golfkrigen kunne USA også så mye lettere gjøre det. Irak var midlertidig satt ut av spill. Den kalde krigen var over. Sovjetunionen lå ned med brukket rygg. Men USA hadde betydelige problemer med sin egen allierte Israel. Shamir nektet å komme på USA sin fredskonferanse.

Med full støtte fra president George Bush satte utenriksminister James Baker sterkt press på Shamir. Bush-administrasjonen holdt tilbake 10 milliarder dollar i lånegarantier for å undergrave Shamirs stilling og presse statsministeren til fredsforhandlinger. Ikke siden Eisenhowers presidentperiode hadde USA brukt økonomiske virkemidler på en slik måte overfor Israel. Baker mente Shamirs ambisiøse bosettingsprogram måtte stoppes. På tross av sterk påvirkning, både internt i USA og fra Israel, fortsatte Baker og Bush konsekvent å omtale Øst-Jerusalem som tilhørende de okkuperte områdene. Jerusalem var ikke, som israelerne og mange i USA så det, Israels udelte og evige hovedstad. Bush-administrasjonen gjorde det klart at endelig status for Jerusalem skulle avgjøres ved forhandlinger. Det gikk kun dager før Shamir ga etter for USAs økonomiske press og møtte opp på konferanse i Madrid. De amerikanske pengekranene ble igjen åpnet. MEN: Pappa Bush ble imidlertid ikke gjenvalgt som president i USA.

Vil president Barack Obama bringe fred til Midtøsten? Den nye amerikanske administrasjonen med president Obama og ikke minst den svært så ideologiske drevet pro-israelske utenriksminister Hillary Clinton har ikke og vil ikke komme til å endre de rådende spillereglene i de fredsprosesser som har vært ført i 60 år. Obama skal tross alt håndtere en finanskriser, en helsereform, to kriger i Irak og Afghanistan, og han har lyst til å bli gjenvalgt som president.

President Obama er en retorisk begavelse, det er ingen tvil om det. Vi hørte det da han i sin tale i Kairo i juni 2009 strakk ut en hånd til den islamske verden. Vi hørte det på nytt da han takket for fredsprisen i sin Nobel-tale i Oslo i desember 2009. Men for å sitere den amerikanske country-artisten Shania Twain: "That don't impress me much". Det var **ingenting** i noen av disse talene eller i noe annet i det president Obama har sagt eller gjort det siste året som viser eller antyder **hva USA har tenkt å gjøre for å oppnå fred. Absolutt ingenting.** Det blir ikke fred av prat. Det blir ikke fred av planer. For å løse konflikten mellom Israel og palestinerne er det utarbeidet så mange planer at vi kan fylle flere hus med planer. **Det blir kun fred av handlinger. Og handlinger har glimret med sitt fravær.**

Etter ett år som president har Barack Obama allerede gitt opp. For ett år siden sa Obama: "It will be the policy of my administration to actively and aggressively seek a lasting peace between Israel and the Palestinians, as well as Israel and its Arab neighbors". Et år senere (januar 2010) sa han at hans regjering hadde "overestimated its ability to persuade them", altså Israel og palestinerne. Hadde jeg skjönt dette tidligere, fortsatte Obama, ville jeg ikke ha "raised expectations as high". Skjönt dette før? En hvilken som helst forsker eller analytiker kunne ha fortalt ham at slik ville det komme til å gå, men at det var hans jobb å sørge for at det ikke gikk slik. Da måtte han ha brukt de store amerikanske musklene som

han vitterlig har. Men hvis han ønsker å bli president, vel, da burde han ikke finne på å prøve på noe slikt.

Den tidligere president Jimmy Carter satte den israelsk-palestinske konflikten høyt oppe på dagsorden og ville foreta "change". Det gikk dårlig for Carter. Han ble ikke gjenvalgt. Etter et år som president har Obama også skjønnet at hvis han skal overleve som president må freden mellom Israel og palestinerne begraves. Han må komme seg helskinnet ut av den vanskelige situasjonen han selv har satt seg i. Og hvordan skal han gjøre det? Jo, president Obama kommer til å la spesialutsending George Mitchell **fortsette å prate** med "partene", få det til å se ut som om det er fortsatt amerikansk aktivitet. Derfor lanserte USA opplegget om "indirekte samtaler", akkurat som om det skulle være noe slags gjenoppliving av den ikke-eksisterende fredsprosessen. Derfor ble visepresident John Biden sendt til Midtøsten (mars 2010), stadig for å fortsette å prate. Det gikk ikke bra. Under besøket annonserte den israelske regjeringen at den skulle bygge 1600 nye boliger i det okkuperte Øst-Jerusalem og det etter et helt år med amerikansk retrett fra sitt opprinnelige krav om stans i all ny utbygging, som en forutsetning for fredsforhandlinger. Knuten på tråden er imidlertid kun ubetydelig krusninger på overflaten: 18. mars 2010 uttalte president Obama følgende: "Israel is one of our closest allies, and we and the Israeli people have a special bond that's not going to go away. ... But friends are going to disagree sometimes". Og så konkluderte den amerikanske presidenten med å si "There is no disagreement in terms of how we can move this peace process forward".

Derfor vil ikke noe press bli øvet på USAs allierte Israel for å få landet til å trekke seg ut av de okkuperte områdene. President Obamas exit-plan er å fortsette å holde pratingen i gang. Slik vil det se ut som om han gjør noe. Israel vil fortsette å bygge ut bosettinger og legge Vestbredden og Jerusalem under seg. Israelerne vil fortsette å trekke på skuldrene og si: Konflikten med palestinerne kan ikke løses, den kan bare håndteres. Vi er alle vitne til hvordan Israel håndterer konflikten. Palestinerne vil fortsette å være et dypt splittet og okkupert folk, og de vil ikke makte eller klare å bli enige om noen felles ledelse og noen felles forhandlingsplattform. Kunnskap om fortiden gir grunn til dyp uro over den videre utviklingen i fremtiden. Men kunnskapen om fortiden gir også håp: Det forteller oss hva vi bør gjøre for å få til fred.